ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1974

Vyhlásené: 04.10.1974 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

91

NARIADENIE VLÁDY
Československej socialistickej republiky

z 26. septembra 1974

o organizácii výrobných hospodárskych jednotiek a o ich štatútoch

Vláda Československej socialistickej republiky nariaďuje na vykonanie Hospodárskeho zákonníka č. 109/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (úplné znenie č. 37/1971 Zb.) a zákona č. 145/1970 Zb. o národohospodárskom plánovaní:

Úvodné ustanovenia

§ 1

(1) Priemyselná a stavebná výroba ústredne riadená je spravidla organizovaná vo výrobných hospodárskych jednotkách, ktoré vykonávajú činnosti potrebné na to, aby v nich prebiehal ucelený hospodársky proces a aby sa utvorili podmienky pre ich rozvoj, a ktoré sú na to vybavené príslušnými prostriedkami.

(2) Pri utváraní výrobných hospodárskych jednotiek sa vychádza predovšetkým z hľadiska hospodárskej účelnosti, najmä technologickej príbuznosti alebo nadväznosti výrob, zopätia výskumu s výrobou, plánovaných základných zmien štruktúry výroby a z obchodno-technických a územných hľadísk.

§ 2

(1) Výrobné hospodárske jednotky sú v sústave štátnych hospodárskych organizácií najvyšším stupňom organizačného usporiadania výrobno-technickej základne zabezpečujúcej komplexnú realizáciu úloh a cieľov národohospodárskych plánov a štátnej hospodárskej politiky.

(2) Výdavky výrobnej hospodárskej jednotky sa uhrádzajú v zásade z jej vlastných príjmov, prípadne z príjmov plynúcich z činností organizácií tvoriacich výrobnú hospodársku jednotku.

Organizácia výrobných hospodárskych jednotiek

§ 3

(1) Formy výrobných hospodárskych jednotiek sú:

a) odborový podnik, ku ktorému možno výnimočne pridružiť jeden alebo niekoľko národných podnikov, prípadne účelových organizácií;

b) koncern, ktorý sa člení na koncernové podniky, prípadne koncernové účelové organizácie;

c) trust podnikov, pozostávajúci z generálneho riaditeľstva trustu a jemu podriadených národných podnikov a účelových organizácií.

(2) Vláda Československej socialistickej republiky môže podľa potreby určiť aj iné formy výrobných hospodárskych jednotiek.

(3) Účelové organizácie, ako aj koncernové účelové organizácie sa podľa potreby zriaďujú na výkon sústredených odborných činností (projekcie, výskumu a vývoja, odbytu, zásobovania a pod.).

§ 4

(1) Organizačné usporiadanie výrobno-technickej základne do výrobných hospodárskych jednotiek a jeho zmeny určuje príslušný minister alebo vedúci ústredného orgánu štátnej správy (ďalej len „minister“).

(2) Ak ide o výrobnú hospodársku jednotku v pôsobnosti ústredného orgánu štátnej správy federácie, robí tak minister po prerokovaní s príslušnými orgánmi republík; prípadné rozpory rieši vláda Československej socialistickej republiky.

(3) Ak ide o výrobnú hospodársku jednotku v pôsobnosti ústredného orgánu štátnej správy republiky rozmiestnenú na území oboch republík robí tak minister po dohode s príslušným ministrom druhej republiky.

§ 5

(1) Na čele odborového podniku, koncernu a generálneho riaditeľstva trustu stojí generálny riaditeľ, ktorého vymenúva a odvoláva minister po vyjadrení príslušného orgánu Revolučného odborového hnutia.

(2) Generálny riaditeľ poveruje po vyjadrení príslušného orgánu Revolučného odborového hnutia a so súhlasom ministra odborných riaditeľov riadením ucelených úsekov činnosti. Jedného z odborných riaditeľov ustanovuje generálny riaditeľ za svojho zástupcu, ktorý ho zastupuje v plnom rozsahu jeho pôsobnosti.

(3) Riaditeľov národných podnikov, účelových organizácií, koncernových podnikov a koncernových účelových organizácií, ktoré tvoria výrobnú hospodársku jednotku, vymenúva a odvoláva po vyjadrení príslušného orgánu Revolučného odborového hnutia generálny riaditeľ, pokiaľ si túto právomoc nevyhradil minister.

§ 6

(1) Poradným orgánom generálneho riaditeľa je riaditeľská rada. Členmi riaditeľskej rady sú odborní riaditelia (§ 5 ods. 2), riaditelia národných podnikov a účelových organizácií, koncernových podnikov a koncernových účelových organizácií, vedúci (riaditelia) závodov odborového podniku, zástupcu príslušného orgánu Revolučného odborového hnutia, ako aj ďalší členovia, ktorých vymenúva generálny riaditeľ.

(2) Riaditeľská rada najmä posudzuje návrhy hospodárskych plánov výrobnej hospodárskej jednotky, ich rozpisu a zmien, správy o plnení úloh výrobnej hospodárskej jednotky a závery z komplexného hodnotenia jej celoročného hospodárenia, návrhy na zdokonaľovanie organizácie a riadenia výrobnej hospodárskej jednotky a ostatné zásadné otázky jej hospodárenia a rozvoja.

(3) Podrobnosti o činnosti riaditeľskej rady určí štatút výrobnej hospodárskej jednotky, prípadne organizačný poriadok.

Právne postavenie výrobných hospodárskych jednotiek

§ 7

Odborové podniky, koncerny, generálne riaditeľstvá trustov, ako aj národné podniky a účelové organizácie sú štátnymi hospodárskymi organizáciami. Pokiaľ toto nariadenie neustanovuje inak, platia o ich zriaďovaní a právnom postavení ustanovenia § 42 až 50 Hospodárskeho zákonníka.

§ 8

(1) Koncernové podniky a koncernové účelové organizácie (ďalej len „koncernové podniky“) sú organizačnými jednotkami koncernu; vyvíjajú hospodársku činnosť v rozsahu vymedzenom predmetom činnosti určeným v zriaďovacej listine koncernu (§ 15 ods. 2). Pre ich hospodársku činnosť platí aj ustanovenie § 18a Hospodárskeho zákonníka.

(2) V rozsahu určenom v štatúte koncernu vystupujú koncernové podniky v hospodárskych vzťahoch vo svojom mene a nesú majetkovú zodpovednosť vyplývajúcich z týchto vzťahov; štatút tiež určí, v ktorých prípadoch vystupujú koncernové podniky vo svojom mene v pracovnoprávnych a občianskoprávnych vzťahoch a vo vzťahoch upravených právnymi predpismi v oblasti štátnej správy. Ak koncernový podnik prekročí rozsah oprávnenia konať vo vlastnom mene, ale ak koná v rámci predmetu činnosti koncernového podniku, je jeho konaním koncern viazaný.

(3) Pre právne úkony koncernových podnikov a pre ich záväzkové vzťahy platia ustanovenia Hospodárskeho zákonníka a vykonávacích, prípadne osobitných predpisov týkajúce sa socialistických organizácií.

(4) Koncernové podniky môžu nadobúdať práva a zaväzovať sa odo dňa zápisu koncernu do podnikového registra alebo zápisu zmeny jeho organizačného členenia.

§ 9

Za záväzky koncernového podniku, na úhradu ktorých nestačia prostriedky, s ktorými hospodári, zodpovedá koncern.

§ 10

(1) Záväzky medzi koncernovými podnikmi vnútri koncernu vznikajú aj z opatrení generálneho riaditeľa, prípadne ním povereného orgánu.

(2) Hospodárske spory medzi koncernovými podnikmi vnútri koncernu rozhoduje generálny riaditeľ, prípadne ním poverený orgán.

§ 11

(1) Koncernové podniky vyvíjajú hospodársku činnosť podľa svojho hospodárskeho plánu v rámci hospodárskeho plánu koncernu; v rozsahu, v ktorom vystupujú vo svojom mene (§ 8 ods. 2), robia tiež vo svojom mene právne úkony súvisiace so správou národného majetku, ktorého správcom je koncern.

(2) Pre vypracovanie územných prierezov plánov republík platia pre koncernové podniky ustanovenia zákona č. 145/1970 Zb. týkajúce sa socialistických organizácií.

(3) Úloha štátneho plánu na koncernový podnik, z ktorej vyplynie koncernovému podniku povinnosť dodávky výrobkov, prác alebo výkonov pre určitého odberateľa mimo koncernu, je plánovacím aktom podľa príslušných ustanovení Hospodárskeho zákonníka.

(4) Spôsob hospodárenia, ako aj práva a povinnosti koncernu a koncernových podnikov v jednotlivých oblastiach plánovitého riadenia, najmä v oblastiach plánovania, financií, meny, cien, práce a miezd, sociálno-ekonomických informácií, kontroly a revíznej činnosti ustanovujú osobitné predpisy.

Riadiace vzťahy vo výrobných hospodárskych jednotkách

§ 12

(1) Generálne riaditeľstvo trustu ako orgán hospodárskeho riadenia riadi činnosť a rozvoj výrobnej hospodárskej jednotky v rozsahu a spôsobom ustanoveným v právnych predpisoch a v štatúte výrobnej hospodárskej jednotky. Obdobné postavenie má odborový podnik voči pridruženým národným podnikom, prípadne účelovým organizáciám.

(2) Generálny riaditeľ koncernu riadi činnosť a rozvoj výrobnej hospodárskej jednotky v rozsahu a spôsobom ustanoveným v právnych predpisoch a v štatúte výrobnej hospodárskej jednotky. Generálny riaditeľ, prípadne ďalší pracovníci určení štatútom koncernu sú oprávnení konať v mene koncernových podnikov vo veciach, v ktorých vystupujú koncernové podniky vo vlastnom mene (§ 8 ods. 2). Postavenie generálneho riaditeľstva koncernu upraví štatút (§ 13).

§ 13

Organizáciu jednotlivých výrobných hospodárskych jednotiek a riadiace vzťahy medzi generálnym riaditeľstvom trustu a podriadenými národnými podnikmi a účelovými organizáciami, medzi odborovým podnikom a pridruženými národnými podnikmi, prípadne účelovými organizáciami, ako aj vzťahy vnútri koncernu upravujú štatúty výrobných hospodárskych jednotiek. Štatút výrobnej hospodárskej jednotky vydáva po prerokovaní s príslušným orgánom Revolučného odborového hnutia a po schválení ministrom generálny riaditeľ. Pre odborový podnik bez pridružených národných podnikov, prípadne účelových organizácií sa vydáva organizačný poriadok.

§ 14

(1) Štatút výrobnej hospodárskej jednotky podrobnejšie upraví v súlade s osobitnými predpismi vzťahy vnútri výrobnej hospodárskej jednotky, najmä:

a) tvorbu, zabezpečovanie a kontrolu hospodárskych plánov, včítane územného prierezu, podľa republík;

b) postup pri ukladaní povinností opatrením nadriadených orgánov podľa § 118 Hospodárskeho zákonníka;

c) finančné hospodárenie (prerozdeľovanie prostriedkov, tvorbu centralizovaných finančných zdrojov a hospodárenie s odborovými fondami výrobných hospodárskych jednotiek, prípadne s prostriedkami spravovanými generálnym riaditeľstvom);

d) úverové a devízové vzťahy;

e) tvorbu a kontrolu cien;

f) kontrolu a revíznu činnosť;

g) vykonávanie prevodov a zmien výrobných programov;

h) zásady vnútornej organizácie generálneho riaditeľstva trustu, národných podnikov, účelových organizácií a koncernových podnikov tvoriacich výrobnú hospodársku jednotku;

i) zásady spolupráce s príslušnými orgánmi Revolučného odborového hnutia a iných spoločenských organizácií.

(2) Štatút koncernu upraví v súlade s osobitnými predpismi aj:

a) rozsah, v akom môžu koncernové podniky vystupovať vo svojom mene (§ 8 ods. 2);

b) rozsah a spôsob sústredenia spoločných činností v rámci koncernu;

c) v ktorých prípadoch orgány koncernového podniku konajú vo veciach týkajúcich sa koncernového podniku v mene koncernu;

d) v ktorých prípadoch vznikajú záväzky medzi koncernovými podnikmi z opatrení generálneho riaditeľa, prípadne ním povereného orgánu;

e) spôsob rozhodovania hospodárskych sporov medzi koncernovými podnikmi.

(3) Štatút trustu podnikov a odborového podniku s pridruženými národnými podnikmi, prípadne účelovými organizáciami upraví v súlade s osobitnými predpismi aj:

a) rozsah a spôsob sústredenia spoločných činností v generálnom riaditeľstve (odborovom podniku) alebo podriadenej organizácií;

b) v ktorých prípadoch sú generálny riaditeľ, prípadne ďalší štatútom určení pracovníci oprávnení konať v mene podriadených organizácií;

c) spôsob predbežného prerokúvania rozporov medzi podriadenými národnými podnikmi, prípadne účelovými organizáciami, pokiaľ ide o vznik, zmenu a zrušenie záväzkov z hospodárskych zmlúv.

Osobitné ustanovenia o zriaďovaní koncerny a o ich zápise do podnikového registra

§ 15

(1) Orgán, ktorý zriaďuje koncern, určí aj jeho členenie na koncernové podniky. Pre zlučovanie, rozdeľovanie a zrušovanie koncernových podnikov platia primerane § 49 a 50 Hospodárskeho zákonníka.

(2) Zriaďovacia listina koncernu musí obsahovať okrem náležitostí ustanovených v § 43 Hospodárskeho zákonníka aj názov a sídlo koncernových podnikov a predmet ich činnosti.

§ 16

(1) Pri koncerne sa zapisuje do podnikového registra okrem skutočností uvedených v § 108 ods. 1 Hospodárskeho zákonníka aj názov a sídlo koncernových podnikov, na ktoré sa koncern člení.

(2) Koncernové podniky sa zapisujú do podnikového registra, a to na registrovom súde príslušnom podľa sídla koncernového podniku.

(3) Pri koncernovom podniku sa zapisuje do podnikového registra spôsob zriadenia podniku, deň jeho vzniku, názov, sídlo, označenie štatutárnych orgánov (s uvedením funkcií a mien) a spôsob, ako za podnik podpisujú, a ďalej názov a sídlo koncernu, ktorého súčasťou je koncernový podnik, a deň zápisu koncernu do podnikového registra alebo deň zápisu zmeny jeho organizačného členenia.

(4) Do podnikového registra sa zapisuje aj zmena alebo zánik skutočností uvedených v odsekoch 1 až 3 a zrušenie koncernového podniku.

Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 17

(1) Vnútornú organizáciu národných podnikov, účelových organizácií a koncernových podnikov určuje organizačný poriadok, ktorý vydáva ich riaditeľ po schválení generálnym riaditeľom. Organizačný poriadok generálneho riaditeľstva trustu a odborového podniku vydáva generálny riaditeľ; pokiaľ ide o odborový podnik bez pridružených národných podnikov, prípadne účelových organizácií, možno ho vydať po schválení ministrom.

(2) V organizačných poriadkoch sa musia určiť zásady pre vyjadrovanie výsledkov hospodárenia jednotlivých vnútropodnikových útvarov. Ďalej sa musí určiť, ktorý orgán a podľa akých zásad v organizácii rozhoduje o majetkových úhradách medzi vnútropodnikovými útvarmi a o rozvrhnutí majetkovej ujmy, ktorú organizácia utrpela zaplatením majetkových sankcií, náhrady škody a pod., na jednotlivé vnútropodnikové útvary.

§ 18

Ak je vhodné, aby sa určitá odborná činnosť obstarávala spoločne pre niekoľko výrobných hospodárskych jednotiek, môže príslušný minister zriadiť účelovú organizáciu podriadenú priamo ministerstvu.

§ 19

Ustanovenia tohto nariadenia sa primerane použijú pre organizáciu inej ústrednej riadenej hospodárskej činnosti než priemyselnej a stavebnej výroby, pokiaľ túto organizáciu neupravujú osobitné predpisy. Príslušní ministri môžu vzhľadom na povahu tejto činnosti ustanoviť potrebné odchýlky.

§ 20

Štatúty doterajších výrobných hospodárskych jednotiek vydané podľa skorších predpisov zostávajú v platnosti, pokiaľ nie sú v rozpore s týmto nariadením.

§ 21

Zrušuje sa vládne nariadenie č. 132/1965 Zb. o organizácii výrobných hospodárskych jednotiek a o ich štatútoch.

§ 22

Toto nariadenie nadobúda účinnosť 1. januárom 1975.

Dr. Štrougal v. r.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.